

JESU BONE FAVE!
DISPUTATIO METAPHYSICA
PRIMA
SUMMARIAM DECISIONEM
CONTROVERSIARUM
PROOEMIALIUM,
Exhibens

quam

In florentissima Leucoreá,

Sub PRÆSIDIO

M. JOHANNIS BAYERI, Epe-
riesino Hungari,

*Publicæ Philosophantium līmæ
submittit*

MATTHÆUS HÜLLERUS,
Annæberg. Misnicus,

In Auditorio Minorī

Ad diem IX. Junii horis pomeridianis,

*Comparavitsib
Wittenbergae 1664*

ANNO CLC ILC LIIX.

M. Octobris

H. Elias Conrad

Typis MICHAELIS Wende.

a. VI. 6o.

Coll. diss. A
. 6, 60

ПРАВОЛІБОЯР
ІМІЛІАНОВСЬКИЙ
Історический альбом
з зображеннями
історичних місць
України та
Земель руских
від часів
заснування
Києво-Печерської
Лаври до початку
XVIII століття

J. B. F.

DECISIO I.

Ns in quantum *Ens*, aliquam,
Et eam quidem à reliquis omnibus distinctam
Disciplinam exigit, communiter Metaphysicæ
nomine, satis commodo, insignitam, que *Ens*
Et reliqua, ipsi ut tale est competentia, di-
rectè, per se, Et in Actu, uti loquuntur.

Signato pertractet. Ita statuimus cum Aristotelicis, nihil
morati ullos Metaphysicæ osores. Quos inter Paulus Voëtius
Gisb. F. Phil. Prim. Ref. cap. i. Sect. 2. p. 7. Platonicos nume-
rat, quos dicit Metaphysicam negare existere, aut saltem ex-
sistere ut ab aliis segregatam Disciplinis. B. Jacob. Martini
tamen Exerc. Metaph. 2. Th. 2. p. 33. de Platone ipso testatur,
quod is in 7. lib. de Republ. Metaphysicæ in ultum tribuere vi-
deatur, utpote quam vocat Σεμινάριον τέλος, perfectionem
& munimentum reliquarum scientiarum: ubi per vocem Dia-
lectices monet B. vir intelligendam esse Metaphysicam. Vid.
etiam Dn. D. Calov. Metaph. Div. p. 146. Ceterum notanda
hæc Decisio est cum adversus Wilhelmum Amesium Calvin.
Theologum, qui in Disput. Theolog. contra Metaphysicam
primo excusa Lugduni Anno 1632. postea recusa Hanoviæ
Anno 1640. minaci magis titulo. quam metuendo, emissâ
Metaphysicam penitus evellere mentibus humanis nititur.
Huic verò respondit accuratè satis Adrianus Heereboord. Phi-
losoph. in Acad. Leyd. Profess. in Dissertatione de Philosophia
Primæ existentia & usu, Metaphysicæ Bisterfeldianæ præfixa:
Satis fecit quoq; Dn. Casparus Ebelius in peculiari Apologia

pro veritate Primæ Philosophiæ adversus Wilh. Amesium.
Observanda item Decisio adversum Ramum & Ramæos plerosq;, qui quæ in Metaphysica traduntur ad Logicam detorquent: Itemq; contra Wenceslaum Schillingum in Concionibus Metaphysicis adversus Metaphysicam debachantem: ut & potissimum Scholasticorum colluviem, qui de rebus Metaphysicis plerisq; vel in Physica vel Logica vel Theologia in Actu Signato pertractandis sunt occupati. Vid. dicta Dissert. Adriani Heereboord, Casparus Ebel. itidem in dicta Dissert. Paul. Voët. loc. dict. B. Jacob. Mart. in Exercit. & Partit. Fr. Burgersd. lib. 1. Inst. Metaph. cap. 1. Th. 4. & 5. & alii.

Dec. II. GENUS METAPHYSICÆ proprium proximum & adequatum,

non est 1. ARS, sive Aristotelico, seu Luciani sensu explicata. Contra Ramæos nonnullos Metaphysicam admittentes. Licit vel maxime, cum Timplerio lib. 1. Metaph. cap. 1. vocetur Ars Contemplativa, quæ σωμηρόζικον penes saniores Philosophos est.

non 2. SCIENTIA, sive Generaliter & impropriè accepta, pro certa cognitione Opinionis opposita; sive Specialiter & propriè, pro contemplatione Affectionum verarum de Objecto determinato, mediantibus Demonstrationibus in rigore sic dictis, demonstratarum. Quod alias communiter volunt, occasione sumta è lib. 6. Metaph. ubi eam Aristoteles ὀπτήσιμην vocat. Ita Svaretz. Disp. Metaph. 1. f. 3. Fr. Burgersd. lib. 1. Inst. Metaph. c. 1. Th. 12. Robertus Baronius Metaphysicæ Gener. part. 2. f. 1. p. 6. sq. Arnoldus Sengverdius Ideæ Metaph. cap. 1. p. 3. Paul. Voët. Phil. Pr. Ref. cap. 2. f. 1. p. 21. Meurisse quæst. Proœm. Metaph. Cramerus, Keckermannus, Finckius, Scheiblerus, Ebelius, Stahlius & alii. *Quandoq; tamen Scientia, sed itidem impropriè admodum, adeò late extenditur, ut equipolleat Sapientiae: prout accipit Ebelius Collég. Met. Univ. Disp. 1. sect. 2. art. 4. p. 11;* quo modo Genus Metaphysicæ esse, non negatur equidem, scapha tamen scapha & lignum lignum appellandum est, aliæs inanis instituitur λογικαχια.

Sed

Sed 3. SAPIENTIA: non quidem Prima, cuius requi-
sita Aristoteles lib. I. Metaph. cap. 2. recenset; qualem Sapien-
tiam B. Jacobum Mart. in Definitione Metaphysicæ intellige-
te, Robertus Baronius Metaph. sect. I. part. 2. num. 15. at
falso existimat: Sed prout à Prima & Secunda p̄escindit, cuius
fundamentum lib. 6. Eth. Nicom. cap. 7. non obscurè traditur,
ut & lib. 7. Met. c. II. Quæ itidem Genus ipsum est non in rigore sic
dictum, sed quod alias dicitur àv. ενος ιδια τρεσ εν. Vid. B. Jacob.
Mart. Part. Metaph. lib. I. s. I. q. 4. item Exerc. lib. I. Exerc. 2.
Theor. 2. Dn. D. Scharff. Theor. Trans. Disp. I. p. 20. Dn. D.
Calov. Metaph. Divina p. 147. & p. 154. sq. Barthol. Metaph.
Maj. Caselius, Gutkius &c.

Dec. III. OBJECTUM METAPHYSICÆ quod Tracta-
tionis dicitur, idq; proprium, directum & adæquatum,

non est I. INTELLIGIBILE, quatenus sine omni materia
conceptu est: ceu Timplerus lib. I. Metaph. cap. I. existimat.

non 2. ENs latissime sumum prout includit omnia Entia,
Realia & Rationis, Per Se & Per Accidens &c. uti eidem Timple-
ro cum Ramistis placet, potissimum verò Gvilielmo Ursino
Part. 2. Quæst. Phil. p. 32. sq. Cui sententia quoq; favet Men-
doza Disput. I. Metaph. s. 2. §. 9. itemq; Johan. Henr. Bister-
feldius Seminario Phil. Pr. cap. I. reg. 3. p. 3. & 4. Aquarius,
Zumel, & alii.

non 3. ENs ita sumum ut omissis Entibus Rationis Entia
tamen Per Accidens retineat: quam sententiam Henn. Arnis.
aliquorum esse dicit, quos tamen expressè ibi non nominat.

non 4. Particularis omnium Entium Theoria: Pro qua
opinione Fr. Burgers. lib. I. Metaph. cap. I. Th. 10. p. 6. citat
Antonium Mirandulanum, Svaretz verò, præter hunc Ægy-
dium quoq; Romanum. Disp. I. s. 2. n. 3.

non 5. ENs ut sic, & ut contractum ad immateriale Deum
Angelos, & animam forte rationalem: uti Svaretz vult, Scheib-
Ierus, Ebelius (quorum hic tamen de Pneumatica fatis hono-
rificè loquitur, in supra citata Metaphysicæ defensione) Bur-
gersdicius, Phil. à sanctissima Trinit. alii. Vid. contra hos

A 3 Adria-

nor

Adrianus Heerboord. Diss. de Pr. Phil. Existentia & usu. p. 48.
sq. Porerius, Keckermannus, Alstedius, Scharffius, Klotzius,
Paul. Voët. & alii.

non 6. Axiomata quæ Particularium Scientiarum non sunt
propria, sed pluribus eorum in commune competunt, itemq; inqui-
sitione de Conditionibus Adventitiis Entium, Paucis, Multo, Simili,
Diverso, Possibili, Impossibili, etiam Ente & Non-Ente atq; ejus-
modi; hoc modo, ut reddatur in Phil. Pr. ratio, cur e. g. alia in
Natura tam numerosa sint & esse possint, alia tam rara & modica, uti
cur non possit in Natura tanta esse copia auri ac ferri? Rosarum ac
graminis? Sc. Quod Franciscus Bacon de Verulamio lib. 3. de
Aug. Scient. cap. 1. intendit, atq; exinde Pr. Philosophiam
inter Desiderata sua recenset, quod talia inibi huc usq; non
sint pertractata, sed Farrago duntaxat, uti putat ille, quædam
& massa incondita doctrinæ ex Theologia naturali, Logica, &
partibus quibusdam Physicæ, veluti de Principiis & de Anima,
composita & congesta, & sublimitate quadam sermonis, ho-
minum qui se ipsos admirari amant, tanquam in vertice scien-
tiarum collocata.

non 7. Solus Deus: quæ sententia ab Alberto in Præfat.
Metaph. tribuitur Alpharabio, à Svaretzio ipso etiam Alberto
& Averroë, deceptis ex eo, quod 6. Metaph. cap. 1. & undeci-
mo cap. 6. hæc doctrina vocetur Theologia, & Aristoteles 7.
Metaphys. videatur omnia quasi ad Dei cognitionem referre
vid. Arnistius p. 4. & 5. Jac. Mart. lib. 1. Exerc. 2. Th. 3. p. 37.
Paul. Voët. p. 36.

non 8. Itidem Solus Deus, loquendo de Objecto Attributionis
Adequate, ita ut omnia de quibus Metaphysicus agit, habeant Deum
pro ultimo & adequate Objecto: uti Mendoza Disp. 1. Metaph.
s. 4. qui pro se citat Albertum M. Averroëm, Avicennam &
Alpharabium, imò ipsum quoq; Aristotelem: Cum quo coincidunt
ferè Arriaga in Proœmio Metaphysico, Oviedo ibi-
dem, Combachius 1. Metaph. cap. 1. qui non quidem dicunt
Deum esse adæquatum hujus Disciplinæ Objectum; Existimant
tamen, illum posse vocari Objectum primum, nobilissimum,
& quidem Attributionis. Vid. Paul. Voët. p. 36.

non

non 9. *Dens & Anima Rationalis*: uti meditationes suas
in Pr. Philosophiam instituit & inscripsit Renatus Cartesius.

non 10. *Dens simul & Intelligentia*: Quæ opinio tribuitur
Averroi Pr. Physic. Comment. ult. vid. B. Jac. Mart. & Henr.
Arniscus.

non 11. *Substantia quatenus Substantia est, h.e. quatenus à
Finita & Infinita itemq; Materiali & Inmateriali præscindit*: quam
sententiam Henri. Arnis. l. d. p. 29. & Fr. Svaretz Disp. 1. f. 1.
num. 19. itemq; Jacob. Mart. Exerc. p. 38. Buridano attri-
buunt: Philipp. à sanctissima Trinit. Averroi quoq;;

non 12. *Ens Finitum quod in 10. Predicamenta distribuitur
excluso Deo*: Sicut Dominicus Flandriensis apud Svaretz, Ar-
niscum, Jac. Mart. Philip. à sanctissima Trinitate, & alios.
Consequenter verò omnes eos idem affirmare necesse est,
qui Conceptum Entis ad Infinitum & Finitum constituant
Æquivocum.

non 13. *Universalissimis ille duntaxat Entis Conceptus excla-
sis omnibus rationibus specialibus*: uti contra Svaretzum disputatione
Joh. Lalemandet in Proemio in Disp. Metaph.

non 14. *Ens quatenus est Abstractum à materia Sensibili re &
ratione*: uti vult Stahlius Tab. 1. Metaph. & Explic. ejusdem
Tabulæ. Quæ Sententia coincidit propemodum cum Op-
pinione quinta, non nihil tamen discrepat.

Sed 15. *Objectum Tractationis Metaphysicæ proprium, di-
rectum, & adequatum, est Ens Reale, Positivum, Per Se, quatenus
Ens est: ita tamen, ut non subsistat Metaphysica in Contemplatione
Conceptus Communis tantum, qua Ens consideratur ut præcsum, in
Statu uti loquuntur Objectivo Ideali, sed descendere etiam possit as-
debeat ad Inferiora, in quantum haec Transcendentia sunt. Ibi
Materiale quidem Objectum non est Ens Nominaliter, sed Partici-
pialiter acceptum, quod actualiter existentiam involvit: Secùs atq; ex-
istimat Arnoldus Sengverd. Ideæ Metaph. c. 2. p. 8. Fr. Bur-
gersd. lib. 1. Metaph. Institut. cap. 2. Th. 6. Antonius Deusing.
Disp. 1. Metaph. Th. 9. sq. Arniscus Epit. Metaph. p. 39. & alii
Vid. Paul. Voët. p. 48. Dr. D. Calov. in Metaph. Div. aliiq;
Formale etiam Objectum & quidem proximum non est Ens quat-
*Appel-**

Intelligibile: uti Franciscus Bonz Spei in Proœmio Metaph.
Sed quatenus Ens. Ubi rō quatenus non sumitur purè Reduplicati-
tivè, nti existimant pleriq., neq; etiam purè Specificative; uti A-
quarius apud Bartholin. Metaph. Maj. p. 28. Sed utroq; mode,
Specificativè quidem ita ut denotetur ratio, conditio, qualitas,
modus formalis sub quo Ens sit Metaphysicæ Objectum, nim. quaten-
us Ens est, & iuxta Entitatem istam suam nec alio modo spectatur.
Reduplicativè autem, ut reddatur causa sive ratio ob & per quam
Ens ut Sic sit Objectum Metaphysicæ, que causa sive ratio deducitur
è Limitatione priori, quia nim. istum habet considerandi modum.
Vid. Dn. D. Calov. in Metaph. Div. p. 159 aliiq;

Dec. IV. Ut vero Ens taliter acceptum, Objectum Tracta-
tionis Metaphysicæ proprium, directum & adequatum esse possit,
tenendum est, Ens in respectu ad Deum & Creaturas, Substantiam
item & Accidens, non esse purè Äquivocum, sed Conceptum Unum,
Verum, Realem & Proprium. Contra Keckermannum in
Compendio Systematis Metaph. c. 2. p. 22. sq. Polanum lib. 2.
Syst. Theolog. cap. 3. Barthol. Metaph. Maj. cap. 1. pag. 46. sq.
item quandam Platonicorum opinionem, quam habet Mar-
silius Ficinus in Platonis Sophistam c. 54. Deo neq; Ens neq;
Essentiam assignantium: Picum Mirandulanum lib. de Ente
& Uno c. 4. Dionysium de Divinis Nominib. c. 5. & de Divina
Philos. c. 5. qui concedunt Creaturas esse Entia, negant verò
Deum esse Ens. Ubi notandus obiter Scaliger quoq; est, qui
Exerc. 365. S. 6. negat Deum dici debere Ens, bonum, justum
&c. in Concreto; sed duntaxat Essentiam, bonitatem, justi-
tiam &c. in Abstracto: quod idem ferè locis dictis Kecker-
mannus, Bartholinus aliiq; intendunt: Tenendum idem
contra Rabbinum quendam Mosen Ägyptum apud Thomam
quæst. 7. de potent. a. 5. Bartholinum sibi non satis constan-
tem Enchirid. Metaph. part. 2. cap. 2. Dionysium Petavium in
Dogm. Theol. & alios qui concedunt Deum esse Ens, negant
verò Creaturas esse Entia, sed Ens & Spiritum de Deo & Crea-
turis ὡμονύμως tantum prædicari. Idem facit Regius probl. 3.
pag. 354. Mornæus de Verit. Relig. Christ. cap. 4. p. 46. vid.
Svar. Mendoza, Jac. Mart. Corn. Mart. Scheibl. Scharff. Stahl.

Eiste-

Eiflerus, & imprimis prolixè Ebelius Disp. i. Colleg. Metaph. Special. s. i. art. 3. Daniel Voët. Gisb. F. in Disp. de Univocatione Entis, &c.

Dec. V. Pro hocce Entis Concepⁿ formando, opus est Abstractione, quæ h. l. spectando Objectum adæquatum & qua tale, non est secundum rem & rationem à materia: Uti id communiter tanquam certum presupponitur, cœu videre est è Scheibl. Gothenio, Svaretz, Javello, Stahlio, & aliis. Sed secundam Indifferentiam: ita ut Conceptus Entis præcisus quidem sit à Materia & Immateriato; ita tamen ut à parte rei, per contractionem certis modis essendi superadditis, existat vel MATERIATUS vel IMMATERIATUS. Sic cum Arniso statuimus Epit. Metaph. p. 15. & 16. Gutkotum in contemplatione i. Metaph. tum in hab. Intelig. part. Speciali c. 2. D. Scharff. Theor. Transcendent. p. 133. D. Calovio Metaph. Div. Eiflero, Spindlero &c.

Dec. VI. Proprius Genus Metaphysicæ, quod supra Sapien-
tiam diximus, tenendum est, dari in Metaphysica, & applicari
etiam Principia quadam Cognoscendi; Non tantum Complexa sed
& Absolute dicta Incomplexa Virtualia ratione Affectionum Entis;
Ubi inter Complexa primum omnium est illud: Impossibile
est idem &c. secus atq; putat Antonius Andreæ Scoti Disci-
pulus, qui substituit aliud, nempe: quodlibet Ens est Ens;
sed refutatur à Phil. à sanctissima Trinit. Tert. part. Summ.
Phil. q. i. a. 5. Secus item ac Cartesius. qui vel Dubitationem
suam vel hoc principium substituit: Cogito g. sum &c. Ne-
quaquam tamen dicendum est aut Objectum Metaph. seu Ens ut Sic
habere Principia Essendi Realia, aut dari in Metaphysica Demon-
strationem περὶ τῶν διctam; sed manendum est in Demonstratio-
nibus δευτεροց δictis, itemq; deductione ad Impossibile, quæ proprie-
quoq; h. l. reperiri potest. Cont. Maccovium, qui dicit Ens
habere Principia Externa & Interna, I. Efficientem & Finem
esse Deum, II. dari Pr. Principia etiam cognosci non posse.
III. Essentiam esse Principium Entis. Anton. Deusing. Disp. i.
Metaph. Th. 21. sq. qui Essentiam & Existentiam tūm respectu
Subjecti seu Entis, tūm respectu Affectionum Principiorum
Incomplexorum rationum habere dicit. Essentiam dicit esse

Principium quo Ens est id, quod definitio ne exprimitur: Per quam Ens simpliciter est, ac præterea est id quod est. Existentiā dicit esse Principium, quo Ens Actu est, & extra causas existit. Joh. Henr. Bisterfeld. qui in Philosoph. Pr. c. 2. p. 14. **Principia Entis** dicit esse Entitates ex quibus Ens est seu consistat: Atq; illa esse duo, Essentiam & Consistentiam: Alstedium Timplerum, Goclenium & alios. Notandum itidem hoc, contra Cæsalpinum de quo referunt, quod ex adverso negaverit in Metaphysica ullas dari demonstrationes, cum duos tantum habeat terminos, Subiectum & *ποιητη*, nulla vero Principia. Vid Svaretz. Disp. 3. Metaph. l. 3. Mendoza disp. 3. Metaph. l. 3. §. 17. Stahlius Compend. Metaph. c. 3. Ebelius, Homburg. Scharff. lib. 4. Instit. Log. c. 1. & alii, qui tamen non omnino inter se conveniunt.

Dec. VII. Metaphysica non est dividenda,

1. *In tres partes, quarum prima agat, de substantiis à materia sejunctis & secundum rem & secundum rationem: Secunda de Transcendentibus ut sunt Ens, Unum, Verum, Bonum &c. Tertia de Prædicamentis:* uti facit Benedictus Pererius apud Timplerum referente & refutante, B. Jacob. Mart. part. Metaphys. lib. 1. f. 1. q. 21.

non 2. *Itidem in tres, quarum prima agat de Divisionibus Entis, altera de ejus Cognatis, ultima de Oppositis:* prout eam dividit Keckermannus Compend. Metaph. cap. 1. Vid. Scheibl. & Jacob. Martin.

non 3. *Hac ratione in duas ut prior agat de omnibus rerum attributis; altera de rebus ab omni materiæ concretione liberis:* quam sententiam Timplerus Fonsecæ affingit, correptus propter ea B. Jac. Mart. l. d. quæst. 22.

non 4. *Alia ratione in duas, quarum altera consideret Principia Entis; altera attributa:* uti Joh. Henr. Bisterfeld. Phil. Pr. suam dispescit.

non 5. *In partem Generalem & Specialem, ita ut Generalis quidem agat de Ente, in sua latitudine ejusq; Generalissimis Attributis; Specialis vero de ratione Substantie & Accidentis, item de Substantiis separatis Immaterialibus ac Spiritualibus:* uti dividit Stah-

Stahlius in Tab. Metaph. & Explicat: earundem, postea tamen in opere ipso non observat; Observat vero Scheiblerus, Burgersdicius, Gilbertus Jacchæus & alii. Multoq; id minu: hac ratione, ut doctrina de Substantiis incorporeis præmittatur ac subjicitur doctrina eorum quæ pariter corporeis & incorporeis insunt, uti Nicol. Taurellus apud Scheiblerum.

non 6. In duas Disciplinas, quarum altera sit Metaphysica Generalis, pertractans Entis naturam, Affectiones & Inferiora nempo Substantiam & Accidens; Altera Specialis dicta Pneumatica, quæ agat de Substantia excludente materiam: quod facit Arnold. Sengverd. in Idea Metaphys. secutus Benedictum Pererium lib. 1. de Phil. c. 6. & 7. Quæ sententia ferè in modo tantum loquendi à nobis discrepat, ac propterea cæteris haud parum est anteferenda.

Sed 7. In duas equidem partes, quarum tamen altera sit Universalis s. Communis pertractans Naturam Entis & communes Affectiones, quibus facilitatis doctrinæ causa præmittitur nominalis Entis evolutio; altera Particularis Specialis & Propria, quæ considerat Ens ut contractum ad sua Inferiora, in quantum adhuc Transcendentia sunt; cætera vero suis quæq; Disciplinis assignat & remittit. Vid. Scharff Paul. Voët. & alii.

Dec. II X. Quod ad Finem & Usum Metaphysicæ attinet, non est is 1. Tradere veram & Salvificam Dei cognitionem, & ascendere Sp. S. lumen: uti delirat Keckermannus lib. 1. Syst. Theol. cap. 4. p. 57. Item lib. 1. Præcog. Phil. cap. 4 p. 8. quem frustra Vedelius in Opusculis Disp. part. 1 & Maresius p. 7, Syst. Theol. excusare ac defendere conantur. Ita quoq; Gotlenius part. 1. Miscell. in præfixis Commonefactionibus.

non 2. Tradere regulam & normam ac principium dogmarum Fidei ac Mysteriorum: quod contra Socinianos, Pontificios, & Calvinianos haud paucos notandum est, quorum aliqui expressis verbis, aliqui praxi ipsâ dogmata Fidei; Rationis, ad quam procul dubio ac præcipue spectat Metaphysica, decempeda dimensumare conantur: ut videre est ex Oñorodo in Instit. p. 42. Catechismo Racoviensi p. 33. p. 48. 55. 65. &c. Smalizio Præfatione contra Frantzium, Bellarmino lib. 2 de justit. cap. 7. & l. 3. de Eucharistia cap. 22. item in Præfatione de Sacr. Eucharist.

Petro à Soto Assert. Cathol. Fid. p. 84. Dionysio Petavio Prolegom. de Dogmat. Theol. cap. 3. Philippo à Sanctissima Trinitate. Petro Martyre præfatione supra librum Regum. Zwinglio in Colloq. Marpurgensi Anno 1529. referente B. Luth. Tom. 2. Jen. Germ. p. 448. Keckerman. lib. 1. Syst. Theol. c. 3. Phil. Mornæo I. de Verit. Relig. Christ. cap. 5. uti plerosq; adducit Dn. D. Casiov. in Script. Phil. p. 120. sq. Vid. quoq; B. Meisn. in Phil. Sobi. part. 1. ab initio.

non 3. Tradere instrumenta sciendi: uti hæc sententia ex mente non nullorum à Scheibl. & B. Jacob. Mart. adducitur, ac simul ab iisdem & merito quidem rejicitur.

non 4. Disciplinas reliquas sibi subalternare, subalternationis Termino proprio & ex usu Philosophorum genuino accepto: quod existimat Egydius Romanus in Princip. Phys. Vid. Scheibl. Paul. Voët. Zabarella, Burgersdicius & alii.

Sed 5. Finis Metaphysicæ Absolutus est res abstractissimas & universalissimas, ut pote Terminos, Principia, Distinctiones, Summa genera &c. proponere & explicare. Respectivus ad alias Disciplinas est 1. Imbuere mentem cognitione Terminorum Distinctionum Principiorumq; Generalissimorum, quorum usus maximus est, in Particularibus Disciplinis, adeoq; viam ad has ipsas sternere. 2. Principia Communia quidem Disciplinis Inferioribus tradere & applicare; Propria vero cuiusq; Disciplinæ explicare, confirmare, vindicare. 3. Objecta Disciplinis omnibus assignare, eademq; si opus est, demonstrare: Quod tamen Mendoza Disput. Metaphys. 1. f. 5. contra Svaretz. Disp. Metaph. 1. f. 4. num. 5. Fonsecam 1. Metaph. c. 2. q. 1. & alios, sed frustra negat. 4. Usum alias ingentem in omni doctrinæ genere ac Theologia cum primis præstare. Unde consequenter existimandum non est, eam Theologie adversari, sed ministras potius ipsi manus porrigere. Vid. Scheibl. Calov. Keslerus, Gesnerus, Præfatio Metaphysicæ Cornelii Martini præfixa Heerboord in dicta Dissert. Joh. Claubergius in Ontosophia Verenbergius, Bartholinus, Lavaterus & alii.

- 36 * 36 -

Coll. diss. A. 6, misc. 60